

Slobode, prava i dužnosti čoveka

Slobode, prava i dužnosti čoveka (građanina), u smislu njihovog ustavnog konstituisanja, a posebno u pogledu njihovog ostvarivanja u društveno-političkoj praksi, predstavljaju bitan princip svakog političkog sistema u savremenim uslo-vima i jedan od ključnih kriterijuma za ocenu stepena demokratičnosti svake države i društva.

Slobode i prava čoveka imaju svoju dugu istoriju. Jos u antickoj Grčkoj, sofisti su isticali da je prirodno pravo ljudi jače od pozitivnih zakona, te da se čovek ne bi smeo potčinjavati poretku koji ga moraino ponizava. Stoici su isticali da su ljudi rav-nopravni, budući da su obdareni razumom, a Platon je govorio o jednakosti slobod-nih ljudi, za razliku od robova koji nisu imali nikakva prava. Ipak, to su bile samo ideje, a o nekim značajnijim praktičnim ostvarenjima ljudskih sloboda i prava se tesko može govoriti, bez obzira stojeu antickoj Grčkoj (Atina) rođena demokratija.

U kasnom Srednjem veku, u delima nekih poznatih mislilaca (T.Akvinski, na primer), ističu se ideje o slobodi svojine, o slobodi ličnosti i života i o zajednici slobodnih ljudi. Naravno, budući daje svuda uspostavljen apsolutizam vladara, oz-biljan napredak u ostvarivanju tih ideja nije postignut. O relativno značajnijim ostvarenjima u tom pogledu može se govoriti tek u periodu od XIII do XV veka, kada se u nekim zemljama Evrope javljaju prvi pravni dokumenti koji označavaju početak institucionalizacije ljudskih sloboda i prava, ostvarenih u borbi protiv apsolutizma tadašnjih vladara (kraljeva, careva, kneževa, a često i verskih poglavara). Te slobode i prava su se u početku odnosili na uzi krug svetovne i crkvene vlastele, a kasnije i na tzv. "treći stalež" (građanstvo), dok seljastvo i radništvo još dugo neće imati te mogućnosti.

Prvi pisani dokument o ljudskim slobodama se pojavljuje početkom XIII veka (1215), kada je engleski kralj Džon bez Zemlje, pod pritiskom engleske vlastele, bio prinuđen da prihvati i stavi pečat na Veliku povelju slobode (Magna charta liberatum). Ovaj dokument, kao praoblik ustavnosti, bio je neka vrsta ugovora između engleskog plemstva i kralja, kojim se ograničava kraljevska vlast i po stavljaju temelji pravne države, koja će se sve više afirmirati. Kasnije, i u drugim zemljama (Spanija, Švedska, Portugalija, Mađarska, Poljska, Srbija-Dušanov zakonik i dr.), počinju da sejavljaju povelje, zakoni i drugi pravno-politički dokumenti, koji sadrže odredbe o građanskim pravima i slobodama. Međutim, Velika povelja slobode je ostala u istoriji kao prvi i najpoznatiji dokument toga doba, koji je izvršio veliki uticaj na ustavno-pravni razvoj ne samo u Engleskoj, već i u drugim zemljama, posebno u Americi.

Sličan uticaj su izvršila i neka druga dokumenta koja su doneta u Engleskoj mnogo kasnije, krajem XVII veka. To se, pre svega, odnosi na Zakon kojim je bila utvrđena nepovredivost lične slobode i prava ljudi prilikom hapšenja (1679), zatim, na Zakon o pravima (1689) kojim se priznaju značajna ljudska prava i za obične građane, a ne samo za vlastelu. Sva ova dokumenta su imala epohalni značaj, jer su obeležila novu eru ustavnosti i prava čoveka, iako su u vremenu donošenja imala ograničeni domet.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com